

IRI Health Conference

KOMÁRNO, 2013. DECEMBER 6-7.
SLOVAKIA

PROGRAM A ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno, Slovakia

2013

© International Research Institute s.r.o., 2013
Editor © KARLOVITZ János Tibor

**IRI Health Conference. Komárno, 2013. December 6-7.
Program a abstrakty**

Editor János Tibor KARLOVITZ

**Vydal: INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.
Odborárov 1320/46
945 01 Komárno
Slovakia**

ISBN 978-80-89691-02-9

IRI Health Conference

Helyszín:

Konferenciá centrum UJS – Selye János Egyetem
Konferenciaközpontja, Hradná 2, Komárno,
Szlovákia

Tudományos bizottság

Dr. Kiss-Tóth Emőke, Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. Török Szabolcs, Semmelweis Egyetem, Budapest
Harjánné Dr. Brantmüller Éva, Pécsi Tudományegyetem, Pécs
Dr. Tompa Tamás, Miskolci Egyetem, Miskolc

Szervező bizottság

Dr. Karlovitz János Tibor, International Research Institute sro
Rucska Andrea, Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. Torgyik Judit, International Research Institute sro

Program

2013. december 6. (péntek)

Kulturális nap

2013. december 7. (szombat)

Szakmai nap

10.00-10.30 Regisztráció
10.30 A konferencia megnyitása

10.40-12.00: Szekcióülés

BÓNÉ Veronika: <i>Egészségi állapot és gyermekvállalási hajlandóság kapcsolata</i>
--

HARJÁNNÉ BRANTMÜLLER Éva: <i>A szülői kvalifikáció hatása a családban élő Down-szindrómások életminőségére</i>
--

KARÁCSONY Ilona: <i>Egészségfejlesztés értékeinek közvetítése az IKT (ICT) központú világunkban</i>

MÁNDY Zoltán, RUCSKA Andrea, KISS-TÓTH Emőke: <i>Az iparban dolgozók védelmének foglalkozás-egészségügyi átalakulása a jelenkori magyar társadalomban</i>

12.00-13.00: Ebédszünet

13.00-14.20: Szekcióülés

PAKAI Annamária, TURCSÁNYI Katalin: <i>A méhnyakrák-szűréssel szembeni attitűd vizsgálata az ápolók körében-nemzetközi kitekintés</i>
TURCSÁNYI Katalin, PAKAI Annamária: <i>Az otthoni hospice ellátás magyarországi helyzete</i>
MÚJDRICZA Ferenc: <i>A halál viselete – halálfélelem és társadalmi deviancia</i>
VARGA Csaba: <i>Környezeti expozíciók és a populációk sérülékenysége. Ökológiai megközelítés a környezethigiénében</i>

14.20-14.30: Kávészünet

14.30-15.50: Szekcióülés

Szabolcs TÖRÖK: <i>Mental health related effects of breastfeeding</i>
Zsuzsanna PAPP: <i>Evaluation of a peer-education based HIV-prevention program amongst Venezuelan adolescents</i>
Erika MAREK: <i>Public health related investigations along selected Schengen border-crossing points, detention centers and reception centers in Hungary</i>
Livia BARNA, Natasha JOSIFOVSKA, Andrea FACSKÓ, Goran PETROVSKI: <i>Morphological changes and increased level of autophagy in keratoconus</i>

15.50 A konferencia zárása

Abstrakty

Egészségi állapot és gyermekvállalási hajlandóság kapcsolata

BÓNÉ Veronika

Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet, Budapest
semsey_veronika@hotmail.com

A fejlett országokra évtizedek óta jellemző az a tendencia, hogy a fiatalok egyre kevesebb gyereket terveznek, egyre későbbre tolják az első gyermek vállalásának időpontját, és egyre nagyobb a különbség a tervezett és a végül megszült gyermekek száma között. A társadalomtudósok ismételten felhívják a figyelmet az előregedő társadalmak veszélyeire, illetve kutatják a gyermekvállalással, családalapítással kapcsolatos döntések mögött meghúzódó bio-pszicho-szociális tényezőket.

A Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézete 1989-ben Losonczi Ágnes vezetésével longitudinális családkutatást indított. A kutatás első hullámában 300, első gyermekét váró édesanyát kerestek fel, akikkel részletes kérdőívet vettek fel az egészségi állapotukról, a terhességhez való hozzáállásukról, kapcsolataikról, vagyoni és társadalmi helyzetükről. A második hullámban a gyermek születése utáni egy évben újra meglátogatták a családokat, érdeklődtek a babáról, a születés körülményeiről, helyzetük alakulásáról. Ebben a szakaszban már nemcsak az édesanyát kérdezték, hanem ahol lehetett, az édesapát is. A harmadik hullámra 2012-ben kerülhetett sor, ekkor a 300 családból 115-tel sikerült a kapcsolatot felvenni. Kérdezték az anyákat, az apákat, illetve a már felnőtt gyerekeket többek között jelenlegi testi-lelki egészségi állapotukról, kapcsolataikról, az elmúlt 23 évről, társadalmi helyzetükről, további terveikről.

Előadásomban bemutatom, hogy kutatási eredményeink szerint ma a fiatalok hány gyermeket szeretnének, mitől teszik függővé a családalapításukat, illetve a testi és lelki egészségi állapotuk mennyiben befolyásolja az ezzel kapcsolatos terveiket.

Morphological changes and increased level of autophagy in keratoconus

**Livia BARNA*, Natasha JOSIFOVSKA*,
Andrea FACSKÓ, Goran PETROVSKI**

**University of Szeged, Faculty of Medicine,
Department of Ophthalmology, Szeged
barnalivi@gmail.com, natasa_josifovska@yahoo.com,
facsko.andrea@med.u-szeged.hu, petrovski.goran@med.u-szeged.hu**

**Presenting authors; contributed equally*

Purpose: Keratoconus (KC) is a structural disease of the cornea accompanied by thinning and ectasia of the tissue. During the disease, degenerative parts of the cornea are found coexisting with regions undergoing proteolysis, build-up of free radicals and wound healing. The role of autophagy – an intracellular self-clearance mechanism, has not been understood in KC.

Methods: Retrospective study between 2010 and 2012 was carried out involving patients diagnosed with KC who underwent penetrating keratoplasty at the Department of Ophthalmology, University of Szeged, Hungary. The corneas of 16 subjects of age 17 to 75 years (average: 40.3 years, 9 males and 7 females) were tested for corneal layer thinning (epithelial and stromal) using Topcon 3D Anterior Optical Coherence Tomography (OCT). In addition, 3 control cadaveric corneas were obtained from our Cornea Bank to serve as a reference. All tissue collection complied to the Guidelines of the Helsinki Declaration. Immunostaining of the corneal sections for autophagic vacuoles was performed by fluorescently labelled anti-LC3 antibody using a fluorescent microscope (Olympus BX40).

Results: The thickness of the keratoconic corneas was 75.1 ± 25.0 μm in the epithelial layer, and 328.1 ± 122.5 μm in the stromal layer. H&E staining confirmed the presence of ectatic, thin areas in the studied corneas and correlated well with the OCT findings. LC3 positivity – a marker for autophagy, was detected in the keratoconic corneas compared to the control cadaver corneas. The localization of the LC3 positive autophagic vacuoles was more prominent in the epithelial layer and less in the corneal stroma.

Conclusion: OCT technology can be used to correlate literature data and clinico-histopathological findings in KC. Presence of autophagy in the superficial layers of keratoconic corneas needs to be further studied in order to confirm its role in the disease.

A szülői kvalifikáció hatása a családban élő Down-szindrómások életminőségére

HARJÁNNÉ BRANTMÜLLER Éva

Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs

eva.brantmuller@etk.pte.hu

Bevezetés. A leggyakrabban előforduló kromoszóma aberráció a Down-szindróma (DS). A vizsgálat célja, a Dél-dunántúli Régióban, családban gondozott, 1975-2005 között született, DS-sok életminőségét meghatározó, néhány objektív indikátor és a szülők iskolázottsága közötti kapcsolat feltárása, valamint a szubjektív jólét eredőjeként a DS-sok boldogságszintjének mérése.

Minta és módszerek. A keresztmetszeti, kvantitatív vizsgálat kényelmi mintavétele a Veleszületett Rendellenességek Országos Nyilvántartásának adatbázisából történt (N=107).

A közepsúlyos értelmi fogyatékoság miatt a boldogságszint mérése indirekt módon, a szülők megkérdezésével, négyfokozatú skála alkalmazásával volt lehetséges.

A moduláris kérdőív adatainak elemzése leíró statisztikával, valamint khi négyzet próbával, és Spearman féle rang-korrelációs számítással történt.

Eredmények. A vizsgált képességek széles skálán mozogtak. Teljes hiányuk mellett megjelentek azok, akik egészséges kortársaikhoz viszonyítva elmaradtak, illetve akik elérték ezt a szintet.

Az anya iskolai végzettségének emelkedése szignifikánsan pozitív kapcsolatot mutatott a DS-s számolási- ($p=0,026$), rajz/írás- ($p=0,002$) olvasás- ($p=0,001$) teljesítményével. Kedvező hatást gyakorolt az elemi önellátási képességek alakulására ($p<0,001$). Minél magasabban kvalifikált az anya annál szélesebbek a DS-s társadalmi kapcsolatai. ($p=0,02$). A magasabb szülői végzettséghez, boldogabb DS-sok társultak. ($p=0,008$). A szülők iskolai végzettsége korrelált egymással ($r = 0,609$, $p < 0,001$).

Következtetések. A szülők iskolai végzettsége előrejelzi a DS-s várható teljesítményét. A felkészültebb szülők, támogató környezetet biztosítanak, ahol a mindennapi interakciók széles ismeretanyagot hordoznak és erre az inger-gazdag miliőre, a DS-sok pozitívan reagálnak. Magasabb fejlettségi szint csökkenti a DS-k másoktól való függőségét, növeli önértékelést, ez által is javítva az egyén és a család életminőségét, kisebb terhet jelentve mikro- és makro társadalmi szinten.

Fel kell hívni a családgondozásban résztvevő szakemberek figyelmét, hogy nem minden család képes a speciális gyermeknevelési feladatok önálló ellátására, esetükben intenzívebb családtámogatás szükséges, ebben a munkában fontos szerepet kaphatnának a védőnők.

Egészségfejlesztés értékeinek közvetítése az IKT (ICT) központú világunkban

KARÁCSONY Ilona

**Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar,
Szombathelyi Képzési Központ, Szombathely
ilona.karacsony@etk.pte.hu**

Gyorsan változó világunkban a generációk között különbség van értékrendszerben, szemléletben, habitusban, fogyasztási szokásokban. A tanulás iránti szükséglet, a tanulás iránti vágy, igény is kibővült, melynek indokai:

- „5 évente a létező szakmák 5%-a kicserélődik
- Az infokommunikációs technológiai ismeretek nélkül űzhető szakmák száma 2 évente 5%-kal csökken
- Az alapvető IKT ismeretek nélkül űzhető szakmák jövedelemtermelő képessége a minimálbér körül mozog
- A megtanult szakmai ismeretek 10 év alatt elévülnek
- A munkavállaláshoz kapcsolódó ismeretek mennyisége az Interneten 2 évente 32-szeresére nő
- Az Internet kapcsolatok száma évente megduplázódik”¹

A tanulásba bevont korcsoportok sávja is kiszélesedett, melyet jól jelöl a LLL life long learning kifejezése az élethosszig tartó tanulás, amely ma már tovább alakult a kor társadalmi igényeihez s megjelent a life wide learning szakkifejezés, ami oktatási ismeretek sáv szélességnek bővülését is jelenti. Nemcsak bővítjük ismereteinket szervezett körülmények között születéstől életünk végéig, hanem ezen információk körének is tágnak a világ soklábú információs polipjához kell igazodnia sok mindenhez érteni, szólni, véleményt formálni.

Kit is szeretnénk mi megszólítani, nyilvánvalóan az egészség mindenkinek fontos, mindenkit tájékoztatni kell. De látva a nemzedékek közti különbségeket, más módon kell közelíteni, más módszerekkel kell az információkat célba juttatni, mint korábban. Igaz más módon, de minden nemzedéket összekötnek, összekapcsolnak egy hálózattá az IKT elemei. A célom az, hogy választ keressek arra, hogy milyen módszerekkel lehetünk majd sikeresebbek, eredményesebbek az egyes generációknál az info- kommunikáció eszközök világában, amik ma már nem is segítőként vannak jelen a tantermekben, mindennapjainkban, hanem centruma az érték közvetítésnek.

Public health related investigations along selected Schengen border-crossing points, detention centers and reception centers in Hungary

Erika MAREK

University of Pecs, Medical School, Department of Operational Medicine, Pecs
erika.marek@aok.pte.hu

A research was conducted in 2008 with the participation of the University of Pécs, Medical School, aiming to study the public health safety along the new Eastern Schengen borderline (Poland, Slovakia and Hungary). Five years later, in 2013 our research group designed a follow-up research at the Hungarian Schengen border-crossing points alongside the Ukrainian, Romanian and Serbian borderline and extended the investigations to some Hungarian detention centers (Budapest-Reptér, Kiskunhalas, Nyírbátor) and to the main 3 Hungarian reception centers (Békéscsaba, Debrecen, Bicske).

During our first site-visits (April - June, 2013) we studied the health assistance-related conditions (infrastructure, staff, training etc.) and the awareness of the health and non-healthcare staff about their increased occupational-health risks.

We conducted focus-group analysis with representatives of migrant communities living in the reception centers to explore their health literacy and opinion on their access to appropriate health care services. In the close future we plan to launch a retrospective (2007-2013) analysis of the health records focusing on the general health status of the migrants and also on the possible occurrence of some migration-related diseases.

We hope that our results will contribute to increasing the public health safety of Hungary and the EU in general, and also to the occupational health of staff dealing with migrants as well as to the development of an EU-level, migrant-friendly and migrant-sensitive health care system in Hungary.

„This research was realized in the frames of TÁMOP 4.2.4. A/2-11-1-2012-0001 „National Excellence Program – Elaborating and operating an inland student and researcher personal support system convergence program”. The project was subsidized by the European Union and co-financed by the European Social Fund.”

A halál viselete – halálfélelem és társadalmi deviancia

MÚJDRICZA Ferenc

Semmelweis Egyetem, Mentálhigiéné Intézet, Budapest

mujdricz@gmail.com

Kutatásom elméleti szociológiai szemszögből közelít meg egy napjainkban egyre nagyobb érdeklődésre számot tartó témát, a halálfélelem és a mentális egészség lehetséges összefüggéseit. A kutatás célja bemutatni a halálfélelmet kezelő társadalmi mechanizmusok funkcióit, a modern nyugati világban tapasztalható meggyengülésük okait, és ennek hatását a társadalomra és a devianciákra. Hipotézisem szerint a halál fenyegetésétől védő társadalmi mechanizmusok lebontása megfelelő pótlás hiányában csökkentheti a társadalmi integrációt, megnövelheti a halálfélelmet és a deviáns viselkedések – elsősorban a mentális devianciák – kialakulásának kockázatát a társadalomban. A protektív szerep betöltéséhez szükséges funkcióknak szociológiai szemszögből a vallások és az ateizmus felelnek meg, de bizonyíthatatlansága okán a túlvilágtagadó meggyőződés is vallásos attitűdnek, hitnek tekinthető. Így a releváns empirikus kutatások fényében kiderül, hogy a halál utáni létezéssel kapcsolatos, akár azt elfogadó, akár azt tagadó hit erőssége fordított arányosságban van a halálfélelemmel. E szemszögből tehát úgy tűnik, nem elsősorban a hit tárgya, hanem a hit maga a fontos – bár az ateista szemlélet bizonyos esetekben kevésbé hatékony szorongásoldó. A tudományosság igényének túlzott eluralkodása azonban a túlvilág-hitet elbizonytalaníthatja, így a túlvilágtagadó kritika társadalmilag jóval károsabb lehet, mint követői számára nyújtott protektív szerepe. Az így megnövekedő halálfélelem pedig növeli a deviáns viselkedés, elsősorban a mentális betegségek kialakulásának valószínűségét a társadalomban.

Az iparban dolgozók védelmének foglalkozás- egészségügyi átalakulása a jelenkori magyar társadalomban

MÁNDY Zoltán, RUCSKA Andrea, KISS-TÓTH Emőke

Miskolci Egyetem, Egészségügyi Kar, Miskolc
zoltan.mandy@uni-miskolc.hu,
efkrucsi@uni-miskolc.hu, efkemci@uni-miskolc.hu

Az iparban dolgozók egészségvédelmének fontossága egyre inkább előtérbe kerül a globalizálódó világban. A gyártósorok fejlődése, már a komplett gyártórendszerbe való integrálása igen nagy kihívást jelent a munkahely-biztonság biztosítása céljából. Erre kizárólag egy mindent átfogó minőségbiztosítási rendszer jelenthet megoldást. A gyártáson túl az új logisztikai problémák kerülnek előtérbe, hiszen sokkal nagyobb tömeget kell mozgatni, egyre kevesebb emberi erőkapacitással, de a humán erőforrás még mindig nélkülözhetetlen a rendszerben. Lényeges elem a munkahelyi egészségügyi-és biztonsági kérdés ennek megfelelő kezelése, optimalizálása, mert a minőségi, pontos, precíz folyamatok és sokszor nehéz fizikai munka elvégzéséhez elengedhetetlen megfelelő mentális és fizikai állapot, az egészség. A kutatás célja egyfajta gondolatébresztés, amelyet elsősorban a bányá-, kohó-, gép-, illetve a villamos iparban ma már elfogadottnak számított többműszakos szerelőszori munkák afféle újragondolása a XXI. századi igényekhez a társadalmi-gazdasági változásokhoz mérten. Célunk továbbá még feltárni és rávilágítani a dolgozók azon egészségi problémáira, melyek befolyásolják munkavégzésüket, illetve a probléma manifesztációja munkatevékenységéhez kapcsolódik. Ezen törekvések vezettek az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség megalapításáig, mely vállalati felmérések segítségével igyekszik segíteni elsősorban az iparban dolgozók védelmét.

A méhnyakrák-szűréssel szembeni attitűd vizsgálata az ápolók körében-nemzetközi kitekintés

PAKAI Annamária, TURCSÁNYI Katalin

**Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar,
Zalaegerszegi Képzési Központ, Zalaegerszeg
annamaria.pakai@etk.pte.hu, katalin.turcsanyi@etk.pte.hu**

Európában megközelítőleg 321.8 millió veszélyeztetett korú nő közül 59.931 diagnosztizálnak méhnyakrákkal és megközelítőleg 30.000 fő veszti életét. A megelőzésben fontos szerepet kapnak az ápolók, akik hivatásuk gyakorlása során modellként jelennek meg a betegek előtt.

Nemzetközi kutatás keretén belül az Ausztráliai Államszövetség és Németország egy-egy kisebb területi egységében, és Magyarország (zalaegerszegi kistérség) ápolói között elemeztük, hogy a megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkező egészségügyi dolgozók milyen motivációs magatartást tanúsítanak a nőgyógyászati szűrővizsgálattal szemben. Az ápolók körében kényelmi mintavételi technikával végeztük a minta kiválasztását. A végleges minta 314 közép-és felsőfokú ápolói végzettséggel rendelkező nődolgozóból állt. Az ápolók körében kiosztott kérdőív kitöltése önállóan és anonim módon történt. A 41 kérdésből álló kérdőív zárt kérdések mellett alapmotiváció mérőskálát is tartalmazott. Ezekben, a szűrővizsgálattal kapcsolatos részvételt pozitívan befolyásoló tényezőkre, és a távolmaradás okainak vizsgálatára helyeztük a hangsúlyt. Az SPSS 17. program segítségével leíró statisztika mellett, khi-négyzet próbát és varianciaanalízist alkalmaztunk ($p < 0,05$).

Életében legalább egyszer járt cytológiai szűrésen az ápolók 89.4%-a. Szignifikáns különbség tapasztalható az ápolói csoportok és a megjelenés gyakorisága között ($p < 0,05$). A magyar és német ápolók jelentős része évente, az ausztráliai minta több, mint 50%-a két évente jelenik meg szűrővizsgálaton. Ez utóbbi magatartás egyébként megegyezik az ausztráliai Nemzeti Programban megfogalmazott kívánalmakkal. A teljes minta 92%-a azért megy el szűrővizsgálatra, mert odafigyel az egészségi állapotára. Szívesen részt venne munkahelyi szűrésen a megkérdezett ápolók 36.1%-a. Meglepő módon 34.7%-ban zavarónak éreznék ezt a kezdeményezést. Az ápolók csupán 27.2%-a ösztönöz másokat is arra, hogy vele együtt vegyenek részt a nőgyógyászati szűrésen, fele részben (52.5%) azonban erről nem akarják meggyőzni a családjukat és ismerős hölgytársaikat. Félelem miatt az ápolók csupán 9.2%-a nem jelentkezett. Az ápolók 13.5%-a szégyenérzetről, 37.9%-ban a nőgyógyászati vizsgálat kellemetlenségéről számol be.

Az ápolói hivatás mintaszerű magatartásformát követel. Az ápolónak az egészségnevelő tevékenység során lehetősége nyílik arra, hogy támogassák az egyént az egészségvédő és kockázatcsökkentő magatartásformák elfogadásában. Ennek leghatékonyabb módszere a személyes példamutatás.

Evaluation of a peer-education based HIV-prevention program amongst Venezuelan adolescents*

Zsuzsanna PAPP

papp.zsuzsanna.katalin@gmail.com

45% of all new HIV contamination and more than half of new STI cases occur amongst 15-24 year old youth. There is a need not only for more sexuality education and youth-addressed HIV prevention programs, but also for evaluation and improvement of existing programs – especially in developing countries. This study evaluates a health promotion program for adolescents led by a local NGO in Merida, Venezuela. The sexuality health program “*Previniendo Contigo*” of the NGO *Catedra de la Paz* takes interactive workshops to high schools, and they train peer educators who organize prevention programs in their own school environment.

Objective. The evaluation intends to analyze the efficacy of this peer-education program in the cognitive (knowledge, attitudes), social-cognitive (motivations, intentions, normative beliefs, self-efficacy, communication), and behavioral factors of promoting behavioral change.

Methods. The process evaluation of the program uses cross-sectional comparison group design and is based on paper and pen survey data collected from a sample of 164 students. Data was corrected for age and sex bias and statistical analysis was carried out on intervention (n=38) and comparison groups (n=63).

Results. In the intervention group, girls showed significantly better knowledge about HIV/AIDS and significantly more positive attitudes toward people living with HIV/AIDS than girls or boys in the comparison group. Intervention group boys showed significantly better communication skills than comparison group boys. No statistically significant results could be derived about the actual safe sex behavior of the adolescents in the two groups.

Conclusions. Even after considering the bias of the study (deriving from limits of sample and survey methods), evaluation results indicate that better knowledge, attitudes and self-efficacy shown through open communication, can be associated with peer-education based health promotion and seen as predictors of possible future behavioral change.

**The study was carried out as volunteer at the NGO Catedra de la Paz in Merida, Venezuela. The results built the empirical base of my thesis graduating in master of clinical and health psychology, Eötvös Loránd Science University, Budapest, Hungary. Presented in January 2012.*

Mental health related effects of breastfeeding

Szabolcs J. TÖRÖK

**Semmelweis University, Faculty of Health and Public Services, Institute of
Mental Health, Budapest**

torok.szabolcs@public.semmelweis-univ.hu

The presentation outlines some of the aspects of breastfeeding in relation with mental health and emotional development of the infants as well as their mothers.

Based on several studies and meta-analyses breastfeeding shows positive correlation with the following variables: reduced need for hospitalization due to respiratory diseases; reduced incidence of non-specific gastrointestinal inflammations, middle ear infection, asthma, atopic dermatitis, obesity, type-2 diabetes, acute lymphocytic and myeloid leukemia. Separation experiences a child might go through (such as hospital admissions) determine the emotional or personality development of that person and can have a significant impact of the mother-child relationship in this very sensitive period. Breastfeeding shows a detectable correlation with better school performance, higher intelligence, lower incidence of learning difficulties as well. In addition, if breastfeeding happens only for a shorter period of time (breastfeeding lasting less than 6 months, including those who did not have breast milk), it can be identified as an independent risk factor regarding the development of childhood behavioral problems, as opposed to the longer periods of breastfeeding (breastfeeding lasting more than 6 months) practices. Breastfeeding is found to be an independent protective factor against maternal maltreatment and neglect as well. Early cessation of breastfeeding, and non-breastfeeding considered to be a risk factor for maternal postpartum depression too. Untreated maternal depression could have an influence on the infant's or toddler's mental or emotional development and children of depressed mothers are bearing an increased risk for development of the following conditions: low self-esteem, mental illness, substance abuse or other behavioral problems.

The issue of a healthy start of life is one of the leading themes of current national or international public health programs. The benefits of breastfeeding on physical health are relatively well known by professionals as well as by the public. Nevertheless, breastfeeding is influencing not only the biological but the mental and emotional development of the infants and toddlers as well. These non-physical parameters are likely to be as important for families as their child's physical development. Thus, wider dissemination of related information and further scientific research should be done on this field.

Az otthoni hospice ellátás magyarországi helyzete

TURCSÁNYI Katalin, PAKAI Annamária

**Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar,
Zalaegerszegi Képzési Központ, Zalaegerszeg
annamaria.pakai@etk.pte.hu, katalin.turcsanyi@etk.pte.hu**

Objectives. Magyarországon, 1991-ben a Magyar Hospice Alapítvány megalakulásával jelent meg a hospice szemléletű ellátás. Egyre több, a hospice gondozást különböző ellátási formákban (otthonápolást, palliatív kórházi osztályt és a kettőt együtt) nyújtó hospice szervezet alakult. Vizsgálatunkban a Magyarországon 20 éves múltra visszatekintő hospice ellátást tekintjük át területi megközelítésben.

Methods. A 2008-as évben hospice ellátást nyújtó szakellátók számát, tevékenységét, illetve finanszírozását vizsgáltuk, az OEP és a KSH adatai alapján elemeztük a szervezetek számának alakulását, összetételét, regionális és megyei ellátottságot.

Results. 2008. évben 30 OEP által finanszírozott szolgáltató látott el otthoni hospice tevékenységet Magyarországon, összesen 53 113 napot teljesítettek. A 10 000 lakosra jutó ápolási napok száma a Nyugat-Dunántúli régióban a legmagasabb: 84,64, ezt követi az Észak-Magyarországi régió: 83,84, Dél-Dunántúl: 81,28, Dél-Alföldi régió (medián) 77,31, Közép-Dunántúl: 59,62, Közép-Magyarország: 32,23 és az Észak-Alföldi régióban a legalacsonyabb: 1,68. Országosan 10 000 lakosra 52,88 ápolási nap, 2,22 esetszám és 1,72 beteg jut. A 10 000 lakosra jutó ellátási napok száma Nógrád (190,83 nap/10e fő) és Zala megyében (161,38 nap/10e fő) a legmagasabb. Jász-Nagykun-Szolnok és Fejér megye mutatószáma a legalacsonyabb, nem éri el a 7 nap/10e fő értéket, de Bács-Kiskun és Pest megyékben is 10 000 főre vonatkoztatva 31 napnál kisebb az ápolási napok száma.

Conclusions. Az otthoni hospice ellátás humánusabb és gazdaságosabb az intézményi ellátásnál, ezért mindenképpen fejlesztendő. Magyarországon jelentős területi különbségek vannak a hospice szolgálatok működésében, a keretek kialakultak, további szemléletformálásra van még szükség.

Környezeti expozíciók és a populációk sérülékenysége. Ökológiai megközelítés a környezethigiében

VARGA Csaba

**PTE ÁOK, Orvosi Népegészségtani Intézet, Környezet-egészségtani Tanszék,
Pécs
chemsafety@freemail.hu**

Az inequality és az inequity típusú egyenlőtlenségek nagy szerepet játszanak a potenciális környezeti expozíciók kialakulásában és/vagy kimenetelében. A különböző humán populációk és szubpopulációk érzékenysége és fogékonysága szűrhető ill. diagnosztizálható (molekuláris) biológiai módszerekkel. Azonban egy sor más tényező, pl. ökonómiai, kulturális, etnikai, történelmi-politikai, stb. is szerepet játszhat a folyamatban. Ez utóbbiak már nem tanulmányozhatók hasonlóan egzakt módon. Ezeket a tényezőket szintúgy figyelembe kell vennünk, amikor egy adott szubpopulációnak adott környezeti expozíció során bekövetkező egészségi kockázatát becsüljük. Néhány példát, mint a specifikus környezeti expozíciók archetypusát ismerteti a szerző. A Közép-Kelet-Európai térség XX. századi politikai változásainak populációs szintű hatásai, mint helyi specialitás is említésre kerülnek.

Inequities and inequalities are two different entities playing a big role in the presence and/or outcome of the potential environmental exposures. Biological differences in sensitivity and susceptibility of different subpopulations can be screened and diagnosed using (molecular) biological methods. However, a set of other factors are also involved, namely the economical, cultural, ethnic, historical-political, etc. status of the subpopulations. These factors cannot be studied in a similar exact way. Nevertheless, these parameters should be considered when assessing the health risk of a particular subpopulation upon an environmental exposure. Some examples of specific environmental exposure situations are discussed as archetypes. Population level effects of the 20th century's political changes in Central-Eastern Europe are also mentioned as a local speciality.

